

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Juan Riutort)

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N. Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a nes qui s'ho guany

El Dr. Mn.

Feliu Sardà Salvany

Dilluns rebérem un telegrama que mos deia que el Rt. Dr. Sardà i Salvany acabava de morir. Mos va caure ben avall, perque l'estimàvem molt, però molt. ¿Quin catòlic espanyol enterat del nostre moviment religiós no l'admirava, no l'estimava, no li estava agraït an el Dr. Sardà, es gran propagandista catòlic d'Espanya i de moltes d'altres nacions? No creguen que n'hi hagués gaire dins tota l'Església Catòlica de propagandistes més notables, més feners, més abnegats, més acorats, més mereixedors d'una corona del cel. Per de prompte podem dir que dins Espanya no n'hi havia hagut cap mai. Alguns li digueren *el Segur Espanyol*, allà on Monsenyor de Segur, amb tot i ésser una verdadera notabilitat en la propaganda catòlica, no feia ni mitja alsada del Dr. Sardà. Altres li digueren *el Balmes popular*, allà on és evident que el Dr. Sardà feu molt més per l'il·lustració religiosa popular que no En Balmes, allà on el Dr. Sardà tenia més tranc que no En Balmes per aficar dins s'ànima des poble ses veritats catòliques. De manera que era una impropriedat dir-li *el Segur Espanyol* i *el Balmes popular*. Anomenar-lo així, era llevar-li el seu valor positiu, era rebaixar-lo. Ha durat el seu Apostolat prop de cinquanta anys, com qui no diu res; ha omplert des seu Apostolat tota l'Espanya i gran part de l'Amèrica llatina. L'aplec des seus articles que són una partida de toms *en quart* de moltes de centes planes cada un, estan traduïts en francès i es catòlics de França en fan gros cabal. Ell fonc es Mestre i es Model de casi tots es propagandistes catòlics d'Espanya. Nol'tros som es primers en regoneixer-mos i proclamar-mos humils i fervents deïxebles seus. Es mort an es setanta quatre anys de edat. Es segur que se'n és anat cap dret an el cel. Per si encara estigués entrengut a les penes del Purgatori, oferim-li fervorosos sufragis perque ben prest ben prest l'admeta el Senyor a la seua Santa Gloria, a on tots el poguem veure. Amèn.

La Veu de Catalunya dia 3 li consagra un article tan entusiasta com just i ben fundat, que pinta admirablement qui era i què va fer el Rt. Dr. Sardà i Salvany. Copiam dit article perque es nostros lectors el puguen ensaborir. N'estam ben segurs que los agradarà. Diu així:

«Ahir va morir a Sabadell el venerable sacerdot i eminent publicista doctor don Feliu Sardà i Salvany, prevere, després d'una llarga i cristiana vida dedicada per complet a la caritat i a la propaganda catòlica.

Era el finat una de les figures de més relleu de la clerecia catalana. Home de gran talent i d'altíssimes virtuts, escriptor brillantíssim, propagandista incansable i apòstol decidit i abnegat de tota empresa noble, el seu nom i les seves obres havien traspassat les fronteres, obtenint en tot Europa i en les Amèriques un merescut prestigi.

L'obra verament prodigiosa que l'il·lustre difunt va realitzar en el seu pas per la terra, és d'aquelles que difícilment pot resumir-se en una nota necrològica.

Des de la revolució de Setembre, època en que va començar a actuar en

la vida pública amb una intensitat meravellosa, fins al dilluns d'aquesta setmana, que va dedicar-lo a retocar un dels seus darrers volums de propaganda, les activitats del doctor Sardà no varen minvar ni un instant. Es compten per centenars i milers els llibres i fulles de pietat que ha produït la seva ploma.

En els dies més agitats del 68 i tot just sortit del Seminari, va començar la publicació d'una serie de folletons que, amb el títol general de «Biblioteca ligera para uso de todo el mundo» i tractant qüestions religioses relacionades generalment amb les especials circumstancies d'aquella època, van propagar-se ràpidament per tot els indrets d'Espanya.

Esperonat per l'èxit i amb gran clarividència del resultat que podia produir l'obra començada, va continuar-la amb major activitat, publicant una nova tanda de petits volums també sobre temes de palpitant interès i amb el títol general de «Conversaciones de hoy sobre materias de siempre». L'èxit va ésser tan extraordinari i les edicions eren agotades amb tanta rapidesa, que el joveníssim sacerdot va pensar amb la fundació d'una casa editorial destinada únicament a la propaganda catòlica. I el projecte era convertit al poc temps en realitat.

La Llibreria Catòlica del carrer del Pi, fundada pel difunt propagandista, ha treballat anys i anys exclusivament en l'edició dels seus llibres i en la publicació de la «Revista Popular», que va fundar i va dirigir fins el dia de la seva mort. Els beneficis quantiosos, que produïa la seva tasca, eren destinats a noves edicions que s'enviaven als prelats d'Amèrica, amb els quals mantenia una constant relació.

I així va seguir tota la seva vida il·lustre propagandista. Moltes de les seves obres, com «El apostolado seglar» i alguns dels seus discursos pronunciats en entitats catòliques i en certàmens literaris, varen tenir una forta resonancia, i d'una manera especial «El liberalismo es pecado», que va ésser traduït en tots els idiomes i del qual s'han fet nombroses edicions. Les polèmiques a què va donar lloc «El liberalismo» varen contribuir d'una manera poderosa a augmentar els prestigis del docte sacerdot, que veia les idees exposades en aquell llibre seguides per grans estols representatius de la vida catòlica d'Espanya, i regoneguda per tothom la seva integritat i fermesa de conviccions, son zel incansable i la intrepidesa del seu apostolat noble i sincer.

Ell ha estat per espai de més de mig segle el propagandista popular per excel·lència; el *Balmes popular*, com se l'ha anomenat tantes vegades. És també digne de remarcar se la seva exposició castiça àgil i vivíssima del seny i el sentiment popular de la Religió.

En els romiatges dels catòlics espanyols a Roma i a diferents santuaris d'Espanya, la figura del doctor Sardà era, en realitat, la que presidia tots els actes, rebent arreu proves d'alta estima i gran respecte.

Els Sants Pares Pius IX, Lleó XIII, Pius X i Benet XV l'havien distinguit amb proves de veritable afecte, dirigint-li nombrosos autògrafs, i els dos primers i Benet XV li havien fet generosos presents.

Home de gran modestia i coneixe-

dor de quina era la seva missió, va refusar per dugues vegades la mitra que li era oferta. Quan els catòlics espanyols, amb els Prelats al cap, varen rendir-li públic homenatge, va fer-ne oferiment al Vaticà. Quan darrerament, amb motiu de celebrar les seves bodes d'or sacerdotals, per iniciativa dels seus compatriotis va pensar-se amb un acte públic per a celebrar aquella data ya refusar-lo públicament i amb gran energia. No va poder privar, però, que e tots els indrets, i seguint indicacions dels Prelats, se li dirigissin milers de cartes felicitant-lo.

Altres dels aspectes de la vida del doctor Sardà dignes de mentar-se és la seva actuació a Sabadell. Es pot ben dir que tot el bé realitzat en aquella ciutat de cinquanta anys a aquesta banda porta el segell dels seus entusiasmes i del seu zel apostòtic.

Paral·lelament amb la fundació de la llibreria del carrer del Pi i de la «Revista Popular», va fundar l'Academia Catòlica de Sabadell, que al poc temps tenia edifici propi, gran biblioteca i centenars de socis. Ell havia estat sempre el conseller i l'ànima d'aquella Societat que tant ha treballat durant una quarentena d'anys. Bon nombre de les confraries establertes a les parroquies de la ciutat, són per ell fundades. Ell va restaurar l'aplec de la Verge de la Font de la Salut i el romiatge dels catòlics sabadellencs a Montserrat. Va ésser fundador de les Escoles Catequístiques, va reorganitzar les conferencies de Sant Vicens de Paul, va contribuir d'una manera especialíssima a l'establiment en aquella ciutat d'algunes congregacions religioses, especialment dels Missioners del Sagrat Cor de Maria i dels Germans Maristes.

El seu esperit de caritat era inagotable. Ell va fundar el «Restaurant de Sant Josep» per a donar menjar als que patien fam, i el «Basar del Poble» per a vestir els despallats; i per a donar alberg al pobres avis que corrien desamparats per la terra, va convertir fa prop d'una vintena d'anys, la seua casa-palau en Asil, i va dedicar-hi tots els seus cabals, consagrant-se per complet als vells asilats, cuidant-los i amorosint-los, passant així la darrera part de la seva vida convertit en Vicari dels pobres.

Ens manca temps i espai per continuar. Direm solament que els sabadellencs tots li professaven una general estimació. Quan la Setmana Tràgica, el doctor Sardà no solament va negar-se a treure's la sotana, sinó que tots els dies va celebrar, i la seva casa va ésser el millor refugi de la gent religiosa.

Abans d'acabar aquestes ratlles volem deixar consignat el seu esperit catalanesc. Ell va imprimir-lo d'una manera ben eloqüent fa més de quinze anys, en la seva obra «Religió i Regionalisme». Des d'aleshores quasi tota la seva correspondència va redactar-la en català. Els seus discursos a l'Academia Catòlica de Sabadell, tots són catalans; les seves famoses conferencies quaresmals, tots els anys han estat catalanes. Al seu despatx de treball hi tenia tots els llibres dels nostros grans poetes i publicistes. Era suscriptor, des del primer número, de *La Veu de Catalunya*, i fou per indicació seva que s'hi va suscriure també l'Academia Catòlica. Havia contribuït a la formació de la Biblioteca de la Lliga Regio-

nalista d'aquella ciutat; havia ofert premis en els seus certàmens, havia pres part a alguna de les seves festes i havia col·laborat en el seu periòdic.

D. E. P. el virtuós sacerdot i eminent publicista, la mort del qual produirà segurament un general condol entre tots els catòlics de nostra terra i de tot Espanya.—J. C. D.

Sa figuera de tothom

Quant se comensà a moure això des socialistes de que tot havia d'ésser de tots i fora pus propietat individual! conten que a un pobleto encastellat dalt unes muntanyes molt aspres arribà aquesta nova de que tots havien d'ésser iguals en bens de fortuna, i que ja no hi hauria pus necessitats damunt la terra.

An aquell pobleto no hi anaven forasters perque costava massa de pujar; i, quant es d'allà dalt davallaven, es *des pla* i de sa Capital les tractaven de babaluets, de bereiols, d'agafats amb cans o amb un gambaner.

Sa gent des pobleto e-hu prenién molt tort an això, i tenien ganes ferm de *civilisar-se* i sobre tot de que les fessen iguals en bens de fortuna amb sos *des pla* i es senyors de sa Capital, perque per dins casi totes ses cases des pobleto hi corrien ses rates, i casi tothom acabava primer es pa que no sa talent.

¿Què me'n direu? Ell un dia s'aplega tot es poble per enviar-ne un a sa Capital perque s'entre-sentís bé què era això des socialisme i de que tots haguessen d'ésser iguals i que tot hagués d'ésser de tots, i quant havia de comensar a implantar-se tan gran idea. Es qui feia la llengo digué a la fi:

—Al·lots! jo trob que es més bo per anar a aclarir-mos tot això, és l'Amo'n Pau Bada-ets-uis.

—Ja hu és! ja hu és! cridà tothom. L'amo'n Pau era allà, i consentí a sacrificar-se p'es bé des poble.

L'Amo'n Pau Bada-ets-uis era es més ric des pobleto, veïet, petitó, més viu que una centella, més devertit que un dinar de nocés i que sempre estava per una berba; no tenia mal dia mai.

L'Amo'n Pau arretglà sa cosa per poder faltat de ca-seua una setmana, i ja s'esquitxa a sa Capital per aclarir que era això de comunisme o socialisme o carabassa-frita, cosa que a ell feia mals averanyes, encara que no sabés es net de sa penyora.

Arriba a sa Capital, se veu amb uns quants d'amics que hi tenia, los demana d'aquella cosa, i li digueren:

—Per sebre que és es socialisme o comunisme, basta veure qui són es qui professen aqueixes idees: quatre morts de fam, que fan de socialistes o comunistes es temps que no tenen a on caure morts. En forrar-se unamica ja no són socialistes ni comunistes pus; i, si se-gueixen dient-s'ho, és per tondre, emblanquinar i explotar ets altres i fer-s'hi sa barba d'or.

L'amo'n Pau va seguir sa seua enquesta d'un vent i de s'altre, i se va poder convèncer de que era just així com aquells amics li havien dit.

Però llavò li va ocórrer que, si se'n tornava an es pobleto i deia que tot allò de que tots havien d'ésser igu- ls i que tot havia d'ésser de tots no era

més que una farsa per emblanquinar la gent i explotar-la, cauria molt malament a tots es qui creien millorar de fortuna amb so nou sistema; i considerà que lo millor seria fer-los-ho tocar amb ses mans que tal sistema no poria anar ni amb rodes.

Sobre tot, l'amo'n Pau Bada-ets-uis escriu an es pobletxo que ja ha aclarit tot lo que havia d'aclarir i que tal dia s'hi presentaria.

Aquell dia tot es pobletxo sortí a rebre'l amb rams i paumes, i tot-hom ¡hala a donar-li maneta! i per la dreta i per l'esquerra, per davant i per darreta i per amunt i per avall no sentien més que crits esquerdats de ¡Visca l'Amo'n Pau! ¡Visca es Salvador des poble!

Aquell dia tothom tirà sa casa per sa finestra. A ca l'amo'n Pau pareixia una fira: uns entraven, ets altres sortien, uns estaven damunt es portal, altres amb un peu dadins i un peu dafora, altres guaitaven per ses finestres, i fins i tot damunt ses estagues de sa parra que donava ombra a sa carrera de la casa, hi havia una cateifa d'al-lots, aixancats, siulant i grinyolant come boigs, mentres que allà davant feien una serenata a l'amo'n Pau repicant casseroles, pelles, calderes, murters, esquelles, picarols, lates de petroli, corns, gerres esventrades, siurells, ximbombes i cossis esfondrats.

Lo endemà l'amo'n Pau aplega es caps de casa per explicar-los lo que havia tret en net de sa seua eixida a sa Capital.

—Al-lots! los digué: som estat a sa Capital tots aqueix dies, i vos assegur que he cuidat a caure mort trescant de la Xeca a la Meca i de ca'n Mello a ca'n Catelló per aclarir què es això de socialisme o comunisme, això que diuen que tots hem d'esser iguals i que tot ha de d'esser de tots. Es qui defensen això, diuen que el nom anirà en orri i que tot serà un bordell mentres no se posi en planta es seu sistema; i que, es dia que el posin en planta, el mon serà com una bassa d'oli, no hi haurà pus questions ni entereversos ni disgusts ni res que mal-diga.

—Sí que és bo això! ¡això és sa gran idea! se posaren a cridar tots es qui solien acabar primer es pa que no sa talent, que eren casi tots per desgracia.

—Uep! diu l'amo'n Pau. Com jo predic, l'orga no sona. Escoltau una mica més, si voleu!

Tothom callà i l'amo'n Pau seguí dient:

—Idò aqueix que defensen tal sistema, diuen que sa propietat individual es un robo; i que tot aquell qui té res, és un lladre, és que hu ha robat, perque tot ha de d'esser de tots; es qui no tenen, han de pendre an es qui tenen fins que tots siguem iguals.

S'escnàdol que se va moure quant aquella gent sentí això, va esser ferest. Es qui només tenien es cassot i es calsons que duien damunt, cridaven: —¡Ben pensat! ¡ben pensat! ¡això és lo just! això és legal! —mentres que es qui tenien qualche cosa més que es cassot i es calsons, es qui tenien qualche cosa més que lo necessari per omplir-se es gavatz, cridaven com uns desesperats: —¡Això no va! ¡això no és això! No! i no! i no!

S'hi va veure amb feines l'amo'n Pau per apacivar aquell rebombori. A la fi arriba a fer-los callar an aquells esqueinadors, i los diu:

—Al-lots, veig que d'opinions i de parers no vos avenu gaire. ¿Sabeu què havia pensat? Idò que féssem una prova d'aqueix nou sistema que tan poc agrada a uns i tan molt an ets altres.

L'amo'n Pau tenia davora es pobletxo una cloeta amb una grandiosa figura paretjal que donava gust de mirar des vorjo i de sa toria que duia

—I ¿quina prova ha d'esser aquesta? demanà tothom.

—¿Sabeu, digué l'amo'n Pau, aque-

lla figura paretjal que tenc dins sa cloeta d'aquí prop? Idò desde ara la don an es poble; vui que sia de tots i que tots la tengueu per ben vostra. Serà sa figura de tothom!

Com la gent sentí allò, romperen tot en mans-belletes i crits dient:

—¡Ben-haja l'amo'n Pau! ¡Visca l'amo'n Pau! ¡Visca sa figura de tothom!

I cridaren fins que estigueren esgar-gamellats, i cadascú se'n anà a ca-seua.

Això succeí d'ivern, i dins breu temps arribà es triquet d'exveiar sa figura de tothom, i negú nat del món s'hi arrambà per exviar-la.

Veient això l'amo'n Pau, crida la gent, i les diu:

—¿Com estam aquí? ¿Com no veis que ja passa d'hora d'exveiar sa figura? ¿Què no veis es perjudicis que poren venir?

—¿Jo exveiar sa figura? deia un. —Justament he d'esser jo s'emprat? ¡Que l'exvein ets altres!

—¿Jo, deia un altre, l'he d'exveiar, que tenc tantes de feines? ¡Que l'exvein tants de perfandos que no tenen res que fer!

—Jo, responia un altre, he d'exveiar aqueixa bona de figura? ¡No vaig d'exveiar! i ses raons siguen acabades! ¡Que l'esvei Pilat!

Sa figura de tothom seria romasa sense exveiar si un parei de jaies no haguessen haguda de mester llenya p'es fogó, sense tenir-ne un brot ni doblers per comprar-ne, un dia que feia un fret que taiava.

—Bon re-careta! digueren aquelles jaies. ¿Amb aquestes hem d'estar? ¡Anem a sa figura de tothom que és de tots, i allà porem carregar.

S'aboardaren a sa figura aquelles jaies, i li tomaren arreu totes ses branques que pogueren, sense triar.

Aquell abre, poreu pensar, se'n dugué un mal enuig; però, com s'entregaren abril i maig, comensà a treure fuies i flor i llavò figons, i encara s'hi penjà un bon esplet.

A les-hores sobreveníu un altre soscaire a sa pobre figura de tothom, i va esser que ets aucells, que són uns grans socialistes i comunistes, prenen aquella figura per són compte, i se posen a fer-hi niu.

Bona la feren! Ets al-lots, que encara són més socialistes que no ets aucells, se'n varen temer; i amb sa gola des niu, se posen a enfilar-se per sa figura, i aquí rompien una branca i allà en croixien una altra, i fuies i figons p'en-terra.

I ets al-lots que se repartien es niu come bons germans, vui dir, come bons socialistes, esclafant-se es morros a cops de puny, arrabassant-se es cabeis, omplint-se de braverols sa closca i sa cara de cops blaus, pegant de copes i fent es carretó per dins sa pols i despedint-se a pedrades es qui no tenien es cap xapat o qualche os fora des lloc o romput, que no els aturàs de donar-ho a ses comes.

Es pares d'ets al-lots ferits, pegant-se amb so cap per ses parets, s'esbravaren dient ses mil llàstimes a l'amo'n Pau-Bada-ets-uis, cuidant a menjar-lo-se a picades.

Quant ja no saberen pus noms lletjos que enflocar-li, digueren:

—Si no mos pagau es metge, ses medicines i ses falles, el dimoni vos ne durà!

—Que hu pac es poble, fiets! que sa figura és seua, és de tothom. Ja vaig fer jo prou i massa de donar-la an es poble gratis per no res!

Es pares des ferits se'n anaren de casa en casa a veure qui los havia de pagar es perjuis; i traguieren en net que negú se creia an el cas de pagar, perque, com era del Comú no era de negú.

Amb això entra s'estiu de bon de veres, i dins es 'gost sa figura comensa a madurar ses figures.

Llavò tothom volia ses figures per

ell; i per por de no esser-hi a temps, tothom s'hi abocava cada dia per veure si n'hi havia de madures i dur-les-se'n.

I encara no n'hi havia una que infia, ja hi pegaven tirada ¡i venga-la dins sa butza! Però, com no n'hi havia de figues abastament per tots es qui hi acodièn per tastar-les, hi havia sempentes i fins i tot mormes per arribar-hi.

Aquí ets homos de més pes des pobletxo se presenten an es Bal·le, i li diuen:

—Senyor Bal·le! això no pot anar en via ninguna! ¡Se fa precis fer una crida que no sia negú que s'atans a cuir figues de sa Figura de tothom en no esser es diumenges, a fi de que entre-setmana puguen madurar.

Es bal·le fa fer aquella crida, i llavò si que se'n va moure de alguer.

—¿Què és això? digueren es d'idees més avansades. ¿I qui és es Bal·le per privar mos de cuir figues quant mos don gust i gana? ¿Amb e quin dret mos priva es Bal·le de menjar-mos allò que és nostro, quant mos don gust i gana?

—¿Quà me'n direu? Ell lo endemà es més caps-esforats des poble s'efilen a a sa figura i me peguen una bona panxada de figues fins que pogueren dir pruna.

Mentres les se passaven, ets homos de coneixement se'n temen, i s'hi entreguen.

—¡Abaix tothom de sa figura! digueren an aquells.

No lleu! contesten aquells gola-fres. Sa figura es nostra.

I nostra també: contesten es d'abaix.

I ja són partits a tirar pedres an es de dedalt, que, com veren que anava de bo i que plovièn còdols a betzet, fets uns Neros, peguen bot abaix més que de pressa, i s'arma una batalla tanferesta, que no s'n havia vista cap mai de semblant an aquell pobletxo. Pegaven amb garrots, amb pedres, amb d'arada, xades amb destrals amb maní tins amb allò que tenien més evinent.

I lo pitjor fonc que se'n temen ses dones, es germans, es fiis, parents, amics i benefactors des combatents, i tots s'aferraren come cans de bou; i negú nat es capaç de sebre es cambuixos que se fregueren, ses unglades que se donaren, es nassos que varen esclafar, ses oreies que reberen esteinaades, es rebosillos i volants que se feren benes, ni es crits, ais i remeuols que s'alsaren ni es rebunbori ni es telabastaix que se va moure. ¡Pobre pobletxo! ¡amb un poc més que hagués durat sa batalla, tots ets habitants e-hi feien sa pell.

Veient tot allò, l'amo'n Pau Bada-ets-uis se tancà dins ca-seua, i ni de vellada ni en tot lo endemà no el varen blanc ni negre, ben amagat com estava per no esser-hi demés.

La gent anava a tocar-li a ses portes, i li deien:

—¡Obríu, gran polissó! gran no-nin-gú! Llàstima com sa terra vos aguantat! Quants de llamps forcats e-hi ha que se perden! ¡quantas de bales desparades que no feren en-lloc!

I ¡venguen pedres i més pedres a ses portes, a ses finestres i a sa teulada de l'amo'n Pau, i mentres tant se sentien aqueixes veus:

—¿A on mos havien de dur aqueix embuis de socialistes i comunistes? ¡Causa vostra tenc una oreia manco!

—I jo es cap xapat!

—I jo un bras romput!

—I jo es barram esfondrat per a sempre!

—I jo la mitat des cabeis arrabassades!

I allà tots retreien es soscaires i mancabs que ha'ten tenguts de tan festa baria.

Amb això ets homos de seny comensaren a entrar en reflexió i a dir ells amb ells:

—Però bono! ¿a on treu cap apedregar ca-l'amo'n Pau? ¿Què n'és l'amo'n Pau de sa mort d'En Berga? ¿Què ha fet l'amo'n Pau més que lo que tot es poble li comanà d'anar-se'n a sa Capital per aclarir què era això des socialisme o comunisme, això de que tot ha d'esser de tots? ¿Tal volta no va dur l'amo'n Pau sa seua generositat i homonia fins a s'extrem de no fer-se pagar es viatge ni s'estada a sa Capital, fins a s'extrem de donar-mos sa grandiosa figura paretjal de sa seua cloeta perque féssem una prova de lo que és es sistema socialista o comunista de que tot siga de tots? Ja hu hem tocat bé amb ses mans quin sistema és aquest, un sistema del dimoni, que, si el posaven en planta, el mon seria un infern, no seria habitat, i tothom acabaria per penjar-se o pegar-se un tir. Bon mirai tenim aquí en lo que mos ha succeit amb aqueixa bona de figura de tothom! ¡Veïès que hauria succeit si posam que totes ses altres coses fossen de tothom!

Com això era es llenguatge de sa raó i des seny, acabà per imposar-se a tothom, s'aturaren tots d'apedregar ca-l'amo'n Pau, i ets homos de més coneixement anaren a tocar-li a ses portes, i li pregaren que sortís, donant-li paraula que no li ferien res de mal, sino que li donarien una satisfacció completa.

A la fi l'amo'n Pau obrí, tot es poble li demanà perdó d'aquella ofensa tan grossa que li havien feta, i li digueren:

—Donam per feta sa prova des sistema socialista o comunista i veim que és un sistema del dimoni, i per lo mateix mos feim trons d'ell i des qui preguen per ell. Ara lo que vos demanam que torneu prendre sa figura de sa cloeta i que siga sempre vostra i no tothom. Cadascú que tenga lo que és seu, que és lo que Deu ha posat i lo que dicta sa sana raó.

L'amo'n Pau va estar conforme, tornà prendre sa figura paratjal, i dins aquell poble no se tornà resar pus de socialisme ni de comunisme en no esser per maleir i exsacar tan infernals sistemes que inventà En Barrufet idefensen esseus missatges per explotar es poble i dur el món a través. ¡Maleit sia el dimoni i totes ses seus obres! ¡Amèn!

El Fuster de Nazaret

L'hora baixa post el sol un Vellèt se retirava; semblava un pobre Fuster Fuster de jous i d'arades. Tremolós duia ab la mà una crosseta d'ullastre Per ajudar-se a du el pes Dels anys que ja'l fatigaven. El vestit el duia vell però mes net que una plata, la capa de color roig i la túnica morada. Porta en la cinta un correig a on du passada l'aixa: damunt el coll el verdic i un feix d'estepes i mata. Camina caminarás va baixant de la muntanya tot fatigat i suant i ab lo cor ple d'anyoransa. El cel estava emboirat. en el mestrall lampegava i qualche flobia de neu li blanquetja dalt la capa. Quant passà per dins un bosc los aucells l'aconsolaven repiulant plens de dolor ab sa veu enamorada. I el Vell, llançant un sospir, feia un poc de retirada, prenia un poquet d'alè, la neu freda s'espolsava i altra volta carregat cap a ia Vila acollava, mentres la suor del front se mesclava ab una llàgrima....

¿Qui serà aquest bon Vellet que tant sua i tant s'afanya? es noble el seu portament, la pobresa no'l rebaixa. Descendeix de sanc reial i ara per viure treballa, tots los seus antepassats foren Reis i Patriarques. Es el Pare putatiu de Jesús, infant encara, i d'aquest Deu minyonet per esposa té la Mare..... Perque ha acabades les posts i té feina comanada el Fuster de Nazaret ara vé de tallar arbres. Camina caminaràs arriba a la seua casa. —¿Qui hi ha en la casa de Deu?... digué tocant a la baula. Quant entra romàn sorprès. Tot ab u los ulls acala perque troba'l Bon Jesús que una creueta portava; com si provás tant petit cap el Calvari portar-la Tan bon punt lo Minyó el veu la creu deixa arconada i corre a aplegar-li mans i ell li dona una besada que li umpl la boca de mel i las fatigues li calnia. —¡Tot un Deu m'aplega mans.....! ¡Quina ditxa per un pare.....! i com a perles dels ulls li caigueren dues llàgrimes. El Minyonet tot xalest li pren el verdic i l'aixa; mentres la Reina del cel, dant-li la bona arribada, li descarrega el feixet i el du ran de la foganya. Jusep, que era tan humil, tot confús los dona gracies; mirant-se servit d'un Deu i de lo Reina dels àngels. Maria vent-lo roat de dins la cuina el cridava. —Mon espòs, entrau! entrau! que duis la roba banyada. Entrau i reposareu del treball que vos aglassa. Vos farem un refaifai De brotets de pi i de mata, prendreu un bon escafor, que és ben freda la vel-lada..... Per sopar arran del foc la tauleta està parada, mentres Jusep s'assegué Jesús duia epl a a la faula. I aquell pa moreno i dur, tocat ab ses mans sagrades, va tornar més saborós que'l pa que mengen el àngels. Mes ay! era tan petit que per los tres no bastava. Maria se'n donà i li caigueren les llàgrimes —No tendrem pa abastament! digué an el Sant Patriarca, si'l vos partiu ab Jesús, jo ja estic aconortada.» Jusep el donà a son Fill per que'n fes part a sa Mare, diguent: «—Jau! partiu-lo-vos, que jo puch campar per ara.» —No, pare meu! és per vos, que heu feta feina pesada treballant de sol a sol. Partiu-lo-vos ab ma Mare, que jo així ja romandré més satisfet que un monarca..... De los tres ningú el tastà ninguns d'aquell pa gustaren. Sant Jusep, tot consirós; Maria Verge plorava. I el bon Jesús resignat ofería a l'Etern Pare les primicies del patir que tan petit comensava. St. Jusep no vol plorar, pero traïdores les llàgrimes en que's fonia son cor de los seus uis bébrollaren, com brollen de los penyals fonts de puríssimes aigues. I va exclamar tot queixòs. ab veu dolça i apenada: —Fill meu, quant te veig patir sens que puga alimentar-te,

el meu cor fa sentiment, la vida m'és molt amarga; tu ja hu veus: som tan vellet que mes forces se mancaben; la meua feina treu poc, el jornalet no mos hasta. ¿com vengueres an el mon tan pobre que'l pa't fa falta? ¿no criares Tu los cels? ¿no espargires l'estrellada? no vares vestir el sol d'un mantell d'or i de grana? ¿no vests el camp de verdor, de bosc i neu les muntanyes, de floretes los vergers i a les fonts dones les aigues? De fruites umpls los jardins, de blat i xeixa les planes, mantens tants d'esbarts d'aucells i d'animals tanta maina, ¿i per nosaltres no hi ha prou pa per treure a la taula! Aquí Jusep les colors pert i de dol se desmaia, contemplant el Bon Jesús tan pobret que'l pa li manca. Vols d'àngels i xerafins a consolar lo davallen, qui li besava les mans, qui li aixugava les llàgrimes. Maria an el seu costat i Jesús qui el retornava. Com St. Jusep bada els ulls afina un pa dalt la taula llavò pogueren sopar amb santa pau i gaubansa, i se deien ells amb ells: —Deu mos ha donat la maina!

JUAN AGUILÓ I PINYA.

Escomesa

Alabat sia Deu. Escomet, fora capell, la placentivo-la Manacor, i l'escomet am s'empegaïment que crec natural a tot hom qui arriba demanant posada a terra inconeguda. I ¡Alabat sia Deu!—dic tocant comparació a ca LA AURORA, a on som enviat com a missatge de manament. I ara, s'empegaïment que'm fa fumar ses galtes, no és per ma inconeixensa d'ella puis la coneg molt bè: és perque ella no me pot conèixer a jo, non-ens, que, si he vist el mon per un forat, és tant remenut es forat, que cap persona nada pot haver-me reparat, senderetjant pels canalons i barrancs mitjorners (de Mitjorn-Gran-Menorca) per ses esquenes i platges menorquines. Es a dir que no va per a vos, Madona LA AURORA, es començament de sa nostra cobla:

Me'n vaig, i no sé a on; trobaré jo no sé qui;...

Ho sé ben bé, me pens, a on vaig, i qui he trobat; emperò es mes ver, prenent-lo per jo, s'acabament de sa cançoneta:

I si'm demanen qui som, qui som jo, no ho sabré dí.

De damunt ses menorquines alçures la veim a Mallorca, sa germana major de ses fies de Bàleus, que mai errava es tir de sa bassetja, i la veim cap a s'altra banda des Canal. Els puigs i serralades, començant de Cap Formentor, el blader, vers Alcudia, i den Ferruig (ei Gall,) tirant per Artá, Manacor, Felanitx... cap a Santanyí (l'Anyell Sant,) al dematí, a sa sortida des sol d'un dia clar, ens mostren arbredes, torres, casals, pobles (Capdepera i Sant Salvador.) I quant se fa grandia, esborrant se'ls de alls, sa ringlera de muntanyes pren es color blavós de la mar. D'allà d'allà, veim sa gran serrallada mallorquina, qui gobetja la Verge de

Lluch (la Verge del Bosc) servint-li de breçol i que alça vers el cel el Puigmajor, el Teix, Maçanella... vestits de neu en s'hivernada; serrallada que la veim cendrosa, blanquinòda, del color dels baixos del cel. .

Allà—ens deim els menorquins,— són el casal i llegítima, l'heretat, rica panyora de Na Major, sa pubilla de ses fies de Bàleus, l'inventor de la balística, es qui no errava mai es tir de sa bassetja: camps i dexeses ufanasas; ports inmensus com a badies (mar interior) am mitgeres de muradals, com a serres gegantines.... ¿Per què se la faria tant alta a sa paret mitgera, que mira cap a llevant i gregal, tot-dret a sa pleta, bon-i-bé rasa, pedragosa, magre, plena de tanacs, de sa germaneta Na Menor? .. Què podria tèmer de ella... o de la mar de llevant?... No ho sé: per qualque motiu serà...

Però ja ho diuen, que sa vista engana: la costa mallorquina que, mirada des de Menorca, ens sembla murada roquera, a més de ses espajoses Badies d'Alcudia i d'Artà, té ports (Porto Cristo, Porto-Colom) que obren els braços als navegants que hi arriben de terres llevantines, i, si son, com pertoca, gent de pau, els-i diu: ¡Siau ben arribats!..

Es que Bàleus, el rei d'aquestes mars, qui mai errava es tir de sa bassetja, per evitar malesvolencies, per llevar de raons entre ses filles, entremig de ses llegítimes de cada una, posà un braç de mar per mitgera.

Mes, com s'heretat, sa rica panyora de Na Major, poría moure enveges i cobdicies, la tancà am muradal de roques, posant-li per miradors gegantines serralades.

—Na Menor, —diría Bàleus—sa teva menudesa i pobresa te defensarán millor que ses murades, castells, talaes i enginys de guerra. I llavors, que ta germana gran, Na Major, vel-la, s'ui viu i braços armats devora de tu, per si els lladres de la mar te vulguessin fer qualque impertinencia; cualque malapassada... Endemés que de ses meues bassetges, que mai erren es tir, us ne daré una a cada una, una per hom...»

I per a dur-vos noves de Na Menor, sa menudeta de les Baleàrides, es perque, missatge de manament, som arribat a Mallorca, a Manacor, a ca-vostre, Madona LA AURORA.

I, açò dit, Vos ja sabeu qui m'envia, i qui us escomet.

FRANCESC D'ALBRANCA

Mitjorn Gran (Menorca), 27 desembre.

Els tres Reis i el Minyonet Jesús

Cançó de la estrella

Jo us mostro'l camí, seguiu-me, Reis nobles, so per Reis y pobles l'estel del matí.

Ab roda daurada jo enfilo en l'atzur lo camí més pur que hi ha a l'estrellada.

Róssech de claror vaig deixant per rastre; tinch corona d'astre y aroma de flor.

Tres Reis tinch derrerera y un Angel devant, y aprop del infant un cel que m'espera.

Gemadet y ros vostre Fill, María,

¿já qui semblaría, á qui sinó a vos?

UN ANGEL

D'Orient venen los Reys, á Bethlem l'estrella'l sguía rumbejant per lo cel blau son rossegall de celfstia. Passant per damunt lo Nil sa resplandor se contrista al veure en l'altar los bous que pasturan en sa riba Quan es aprop de Judá apar un ull que somriga, mes devant Jerusalem ab un núvol s'encortina, es Herodes tan inich no'l vol veure ni ser vista. Quan son al peu del Portal cau en terra avergonyida, mes llum fa l'Infant que seu en los braços de María. S'agenollan los camells, y l'etop que'ls embrida, y ab mantells de carmesí, crostats d'or y pedreria, los tres Reys de un á un fins a terra'l front inclinan.

Los tres Reys als peus de Jesús

Venim d'Orient guiats per l'estrella, la de l'alba es ella, vos lo sol ixent,

MELCIOR

Per vos una serra m'ha dat riells d'or, preneulos, Senyor del cel i la terra.

GASPAR

Jo encens flayrosíssim per vos he cullit, sacerdot ungit, ungit del Altíssim.

BALTASAR

Puix vostre dolor será sensa mida, la mirra florida veusaquí en test d'or.

LOS TRES REYS

Venim d'Orient guiats per l'estrella, la de l'alba es ella, vos lo sol ixent.

UN ANGEL

Jesús pren l'or de Gaspar, mes ab prou feines se'l mira; més s'estima'ls grans d'encens que á son Pare etern envia en fumarel-la suau d'olor de bàlsam de Syria, Lo que li plau més que tot es la branqueta de mirra. Je-ús la estreny en son pit com al seu lo estreni María. Lo Fill se posa á plorar; la Mare son plor domina, y li canta eixa cançó por tornarli la alegria.

Ses sabates de pell de poi

Això era un rei i una reina que no més tenien una fia.

Un pic anaven a missa tot tres i a sa mare diu a sa fia:

—Espolse't això que dus a ses falde-

tes! Sa fia les se mira i s'hi veu un animaló que se ballugava.

—I ¿què és això? diu ella.

—¡De beneita! diu sa mare. ¿I això no coneixes? Un poi!

—I ¿què és un poi? diu sa fia.

—¡De gran bereiola! diu la Reina. ¡Ell pareis nada d'avui i batiada d'ahir! ¡Un poi és... un poi! I n'hagem parlat prou! ¡Vaja! ¡espolsa'l-te mes que depressa!

—¿I quin mal me pot venir, si no el m'espols? diu sa fia.

—¡Que te pendran per una garró, per una brutanxa, per una poirosa! que negú te voldria per casar! diu la Reina.

¿Què me'n direu? Ell aquella pitxorina de sa Fia del Rei agafa es poi, el s'amaga; com és a ca-seua, el tanca dins una cambra fosca, li duia menjar, i ell creix qui creix! i arriba que hagué mes-ter tretze terces de carn cada dia, i encara quedava amb talent.

Sa Fia del Rei les hi duia d'amagat de son pare i sa mare, i tota sa servitut.

Sobre tot, tan menjà i menjà aquell diantre de poi i tan goixo se posà que al punt va esser com un vedellet.

I ¿què fa sa Fia del Rei a-les hores?

Crida es carnisser i le hi fa matar i i escorxar, i llavò ella de cop descuitifica un acorador an es carnisser, que cau en-terra, cola sa sanc, i mort! Com vé sa nit, que tothom ja dormia, abraona es cos des carnisser i des poi i los tira per una finestra an es riu que passava per baix, que los se'n va dur de d'allà, i no'n saberen pus noves.

Crida llavò aquella gran polissarda es *calatravi*, (1) li entrega aquella pell i li diu:

—La m'adobareu ben adobada, i la me tornareu.

—¡No pas ansia, Senyora Altesa que jo la hi adobaré tan bé com sabré!

Se'n va es *calatravi* amb sa pell, l'adoba ben adobada; i, com la tengué a punt la du a sa Fia del Rei, que el fa entrar dins una cambra i li diu:

—Esteneu-la-me en-terra, i veuré que tal vos es sortida.

Es *calatravi* extén sa pell en-terra; com estava acalat estenent-la-hi, sa Fia del Rei li clava s'acorador dins s'esquena, i cau el pobret de panxa i allà mateix colà la vida.

Sa Fia del Rei tanca sa cambra amb clau; i es vespre, com tothom dormia, agafa es còs des *calatravi* i el tira an es riu que passava per baix d'aquella finestra, que el se'n dugué de d'allà i no se'n saberen pus noves.

Crida llavò es sabater, i entregant-li sa sola, li diu:

—Feis-me'n unes sabates, però ben fetes i ben garrides.

Es sabater se'n du sa sola, fa ses sabates ben fetes i ben garrides, i les du a sa Fia del Rei, que li diu:

—Per rebre-les i pagar-les-vos, primer les m'heu d'assatjar.

El fa entrar dins sa cambra, s'asseu a nna cadira, se treu ses sabates que duia, es sabater s'agotzona davant ella per passar-li ses noves, i ella agafa s'acorador i le hi acora dins s'esquena. El pobret cau en-terra i cola allà mateix la vida; sa Fia del Rei surt de sa cambra, la tanca amb clau; i vespre de tot, com tothom dormia, tira es còs des sabater an es riu, que el se'n dugué de d'allà, i ja no'n saberen pus noves.

—Sobre tot! digué llavò sa Fia del Rei, je-hu veurem ara qui sabrà res d'

aquestes sabates ni de sa sola de que són fetes ni d'on sorti tal sola!

Se'n va des cap d'uns quants dies a son pare i li diu:

—Mon pare, no me casaré en no esser amb so qui m'endevin de quina casta de pell són aquestes sabates.

—I ¿de quina pell són? diu son pare.

—Això si que no hu diré! ni a Vos-sa Reial Majestat! diu sa pitxorina! M'ho ha d'endevinar es qui s'haja de casar amb mi.

—I ¿què hu dius de bo que sols te casaràs amb so qui t'ho endevin? diu son pare.

—I tant de bo! diu ella. ¡Primer consentiré que'm matin!

Com el Rei la vé tan encarada, fa fer unes *dictes* que, es qui se vulga casar amb sa seua fia, ha d'endevinar de quina casta de sola són ses seues sabates; i que es qui no hu endevinin, han de pagar un quern de dobles de vint o els han de fer córrer ses vergades.

Se fan ses *dictes* del Rei, i al punt se posen a comparèixer xabalets ben aixarmats a veure si endevinarien de quina casta de pell eren ses ditxoses sabates de sa Fia del Rei.

Ella estava asseguda a una cadira encoixinada i amb brassos, amb sos peus dalt un tabulet, mostrant ses sabates; es xabalets passaven per davant, mirant-les-se de prim compte, i llavò deien quina casta de pell era aquella, i ¿què havien d'endevinar ells quina pell era aquella! ¡tant com sa coa des moix!

Com no hu endevinarven es mesquins, allà davora hi havia es Major-dom del Rei que demanava a cadascún:

—O munys es quern de dobles de vint o pose't s'esquena a bon lloc per córrer ses vergades.

Casi tots escopien es quern de dobles de vint; però així mateix n'hi havia qualcún de molt corredor, que hu donava a ses comes i dos criats del Rei, armats d'una verga de bou, ja li pitjaven darrera i ¡bones vergades! en arribar-li, i tothom ¡riaies i més riaies!

Veient que negú nat endevinava de quina classe de pell eren ses sabates de sa Fia del Rei, tres tenrals que eren germans s'ensumaren i diu es major:

—¿Què hi anam noltros veiam si hu endevinarem?

—Anem-hi! diuen ets altres dos; però mos haurem d'acossar per porer fogir i que no mos arribin aquells de sa verga de bou.

S'acossaren per tornar ben corredors.

Quant En Rafel, es major, se cregué esser hó prou, diu:

—Atots jo me'n hi vaig, que me pertoca come major que som!

—Bono idó! diuen ets altres dos. ¡A veure si la te fas teua a sa Fia del Rei! diuen En Biel i En Pere, ets altres dos germans.

—Amén! diu En Rafel.

Se posa ses comes an es coll, i ja li ha copat cap a ca'l Rei.

Camina caminaràs i cap enllà te faràs, topa un homo extès a's mig des camí, ben adormit i ronca que ronca. En Rafel veu venir un cotxo escapat, i diu:

—¡Ara m'he d'amagar per veure que succeirà si aqueix beneit no se despert en esser-li es cotxo damunt!

S'amaga En Rafel dins una soca d'olivera que hi havia su allà.

Es cotxo al punt fonc damunt aquell que dormia.

¡Ventura que es cotxer pogué detenir ses mules, i despertà a crits aquell beneit, que s'aixeca i se decanta, i es cotxo seguí de d'allà.

Aquí En Rafel esclafeix de riure dins sa soca d'olivera; aquell despertat el sent, s'hi arramba i li diu es nom des porc perque no l'havia desxonit veient que es cotxo li anava a passar per damunt.

En Rafel s'excusà així com pogué i seguí endavant cap a ca'l Rei.

A la fi hi arriba, i demana per mirar de quina casta de pell eren aquelles bones de sabates de sa Fia del Rei, que s'asseu an aquella cadira de repòs, posa es peus dalt aquell tabulet mostrant ses sabates.

En Rafel ja és partit a mirar-les-se mira qui mira per veure si endevinaría quina pell era allò.

Com prou e-hu hagué mirat, diu: —Sabeu quina pell és aqueixa? De calàpet.

—Elei! elei! diu sa Fia del Rei. ¡No hu has endevinat! no hu has endevinat!

Es Majordom del Rei era su-llà, i li diu:

—Venga es quern de dobles de vint o posa sa teua esquena a bonlloc per córrer ses vergades.

—¡Bo estic jo per monyir un quern de dobles de vint, si no tenc una treseta!

Amb això ja s'espitxa de d'allà perque aquells dos criats del Rei no li arribassen amb ses vergues de bou, que ja li han pitjat darrera i ¡bones vergades! en poder-li arribar, que no era gaire perque En Rafel se'n anava com un estel d'aviat perque no se'n agradava gota de vergades.

Aquells se cansaren d'encalsar-lo, i el deixaren fer que se'n tornàs a ca-seua cul batut i cara alegre.

A la fi hi arriba. Es seus germans el colombraren d'un tros lluny, i li surten a camí.

—¿Què tal? com t'ha anat? li demanen.

¿Com m'ha anat? diu ell, Malament. —¿Vol dir no la t'has feta teua a sa Fia del Rei? diuen ells.

—¡Si el dimoni que hu endevin quina casta de pell és allò! diu ell.

—No res, diu En Biel, ara me'n hi vaig jo.

Di i fet, En Biel li envela cap a ca'l Rei a veure si se fa seua sa Fia del Rei.

Camina caminaràs i cap envant te faràs, devers mitjàn camí troba un homo extès a's mig de sa carretera més adormit que un sauló, ronca qui ronca i a's mateix temps veu un cotxo que se'n venia escupat cap a ells.

—Sobre tot, diu En Biel. ¿I ja no ha tengut aquest marxando altre lloc a on adormir-se més que a's mig de sa carretera? Això és cercar que l'enegrinin! Ara me tenc d'amagar aquí davora per veure que succeirà en arribar es cotxo.

S'amaga dins una soca d'olivera que hi havia sull-llà. Amb això arriba es cotxo; i, si es cotxer no té sort d'aturar ses mules i de despertar a crits aquell que dormia, li passen per damunt i en fan benes.

Es cotxo seguí de d'allà i En Biel esclafeix de riure amb unes riaies ben esquerdades, aquell despertat les sent, se'n hi va; i, si En Bien no fuig com la bala, aquell homo li omplia sa cara de dits i qualque cosa més.

En Biel seguí endavant, arriba a ca'l Rei, diu que hi va per veure si endevina de quina pell són ses sabates de sa Fia del Rei, ella s'asseu a sa cadira de repòs, posa es peus damunt es tabulet, i En Biel allà mira qui mira aquelles sabates; i, com més mirava, mancó veia de quina pell porien esser. O l'avenc o l'err, a la fi afica bolenga i diu,

—¡Si no són de pell de serp, no sé de que són!

—Elei! elei! diu sa Fia del Rei. ¡No hu has endevinat! no hu has endevinat!

Es Majordom del Rei, com sent això, diu an En Biel:

—Bono o escups es quern de dobles de vint o prepare't per córrer ses vergades!

—¡Bo estic jo, diu En Biel per escupir un quern de dobles de vint, si no tenc una treseta!

Aquí afina es dos criats del Rei amb una bona verga de bou per hom pre-

parats per tirar-se demunt ell i ablanir-li ses costelles a luf.

I ¿que fa ell? Pega fua cap a dafora com un llonzí i de d'allà cametes me valguen, si m'agafau, pegant-se amb sos talons per ses anques. I es criats del Rei ¡darrera ell i, en arribar-li gens, ¡vergada i altra!

Però com an En Biel li covia més fogir que no an es criats encalsar-lo, al punt los va prendre ventatge i aquells el deixaren fer que se'n tornàs a ca-seua, cul batut i cara alegre.

Com això s'és allargadet una mica massa, posarem forqueta fins dissapte qui vé, si Deu ho vol i María.

Dècimes desbaratades

XXXVIII

Mes o manco l'any cincènts
va esse (si mal no recórt)
s'any que va neixe la mort
dins un clot d'Establiments,
rodetjada d'es parénts,
i també d'ets inventós
de sa llet i d'es colós,
qu'amb sos padrins de ses fonts
li cantaren un *respòns*,
armonisat amb tambós.

ORTÉP.

Secció local

Naixaments i morts que hi ha haguts l'any passat dins sa parroquia de Manacor:
Naixaments: nins, 187; nines, 154=341.
Morts grossos: homos, 91; dones, 93=184.
Infants morts: nins, 18; nines, 13=31.
Matrimonis celebrats: 91.
Ganancia de neixements damunt ses morts: 126.

Renovació de l'Ajuntament.
Bal·le de Reial Orde: D. Francesc Gomila i Vadell.
1er. Tinent: D. Sebastià Perelló.
2n. » D. Jusep Oliver Bill-lloch.
3er. » D. Juan Fullana Galmés.
4t. » D. Miquel Febrer i Palmer.

Retgadors que han acabat:

D. Pere Riera i Galmés.
» Antoni Cabrer i Cabrer
» Antoni Riera
» Tomás Pascual
» Bernat Cabrer i Bennisassar
» Bartomeu Marcó i Mas.

Retgadors novells:

D. Antoni Mascaró i Nadal
» Juan Fullana i Galmés
» Jusep Oliver i Bill-lloch
» Antoni Puigròs.
» Sebastià Rosselló i Ferrer
» Barton.eu Artigues i Ribot

Sindicats:

D. Rafel Fuster i Pomar
» Antoni Mascaró i Nadal.

+

Es dia de Capdany morí repentinament D.ª Catalina Bill-lloch i Alzina, d'edat de 55 anys, esposa des nostro bon amic D. Francesc Oliver, procurador, i mare de s'altre bon amic D. Jusep Oliver.

Enviam a tots dos i an es demés de sa familia es nostro condol més coral, i que Deu los do molts d'anys de vida per pregar per la difunta i an aquesta l'etern descans de la Santa Gloria. Amén.

Ses Coranta Hores del Sagrat Cor de Jesús de l'esglesia de Fartàritx anaren bé ferm, i hi acudia gran gentada a adorar el Santíssim Sagrament (per a sempre sia beneit i alabat) i a sentir es sermons de Mn. Pere Juan Vallspir, que agradaren fora mida.

Ets al·lots de s'escola de St. Tomàs d'Aquino des Frares Dominics aqueix dies passats han fetes varies comedies que han donat molt de gust a la gent, i no és estada gens poca sa que hi és anada.

Dimegres decapvespre feren *Els Reis*, i sortiren de primera i hi xalà tothom. Després se passetjà sa carrossa cantant-se cansons de Betlem. Es dia afavorí; no feia tret ni un alé de vent. Benfíssim!

Tipo-it. de Amenguay Muntaner

(1) A Mallorca els *adobadors de pells* se diuen *calatravins* perque s'establiren a un barri de la Ciutat que era dels *Cavallers de Calatrava*, i per això du el nom encara de *Sa Calatrava*.